

Noua evanghelizare în concepția Papei Benedict al XVI-lea

Dr. Francisca Simona KOBIELSKI¹

Abstract

Evangelism is addressed to a secular society, which organizes itself, at the public level, without reference to religious values. Evangelism is not just a matter of method and words, but of life itself, it means spreading the good news inside ourselves and around us. But, at the same time, evangelism is different from its result: evangelism is the effort to preach Christ and the result can only be converting people to the Lord.

Keywords: evangelism, salvation, confession, conversion, Lord.

Termenul efectiv de „noua evanghelizare”² a fost propus de către Papa Ioan Paul al-II-lea la 9 martie 1983, la Port-au-Prince, în Haiti, cu prilejul deschiderii celei de-a XIX-a întâlniri ordinare a Conferinței Episcopilor Latino-Americani și al începerii novenei de rugăciune pentru celebrarea celui de al V-lea secol de evanghelizare a Americii Latine. Noul timp istoric este o invitație directă, o chemare „la o nouă evanghelizare, adică la vestirea Evangheliei, care este mereu nouă și mereu aducătoare de noutate, o evanghelizare care trebuie să fie nouă în râvnă, în metode, în expresie”³. Această expresie a fost reluată de Ioan Paul al II-lea în anul 1992 la Santo

¹ Doctor în teologie al Facultății de Teologie Romano Catolică, București.

² Expresia noua evanghelizare a fost folosită pentru prima dată într-un discurs public, oficial, de către cardinalul polonez Ștefan Wyszyński în cadrul celebrărilor de la Fulda, în Germania, din 21 septembrie 1978, deci cu puțin timp înainte ca Ioan Paul al II-lea să fie ales ca papă în fruntea Bisericii Catolice. E. Bianchi este de părere că papa Ioan Paul al II-lea a preluat de la cardinalul Wyszyński formularea și problemele care se ascund în spatele noii evanghelizări: renașterea Bisericii într-o Europă creștină. Drept dovadă, expresia apare frecvent în discursurile pontificale și, prin urmare, poate fi considerată ca unul dintre obiectivele principale ale ministerului său pontifical. (Cf. E. BIANCHI, „Evangelizzazione come proposta spirituale”, în *Nuova evangelizzazione*, Bologna 1990, 55-69).

Domingo. Noua evanghelizare implică o nouă fervoare misionară, o angajare mai eficientă a noilor apostoli. Ioan Paul al-II-lea vorbea despre necesitatea unei noi evanghelizări⁴, deoarece modurile de a vesti Evanghelia, de a o face cunoscută până la marginile pământului sunt noi, mijloacele utilizate sunt de asemenea noi. Noua evanghelizare impune un nou impuls misionar, o nouă râvnă în vestirea evangheliei.

Documentul de la San Domingo, elaborat în cadrul celei de-a patra Conferințe Generale a episcopilor latino-americani din anul 1992, dedica partea a doua „noi evanghelizări”, indicând ca aceasta să fie tratată drept un concept „operativ și dinamic”. Conferința a dat o definiție descriptivă acestui termen: „noua evanghelizare este o lucrare împreună a mijloacelor, a acțiunilor și a atitudinilor date pentru a pune evanghelia într-un dialog activ cu modernitatea și cu postmodernitatea”⁵.

Subiectul noii evanghelizări îl reprezintă întreaga comunitate eclezială; destinatarii ei sunt toți cei botezați; conținutul este vestirea Evangheliei lui Isus Cristos; finalitatea o constituie „formarea umană și spirituală personală și crearea unei comunități mature în credință, capabilă să dea o ripostă eficientă noilor situații care vor veni. Modalitatea concretă de acțiune este vestirea cu ardoare, cu îndrăzneală, a evangheliei. Noua evanghelizare va determina o reînnoire pastorală a Bisericii”⁶.

Sensul noii evanghelizări, scopul său, este acela de a fi o formă de responsabilizare a Bisericii în fața provocărilor postmodernității⁷, a

³ IOAN PAUL al II-lea, *Discurs adresat celei de-a XIX-a adunări a CELAM*, Port-au-Prince 9.03.1983, 3.

⁴ O bună introducere în conceptul de nouă evanghelizare în accepția papei Ioan Paul al II-lea este studiul lui R. RYMARZ, „John Paul II and the New Evangelization: Origins and Meaning”, în *Australian e Journal of Theology* 15/2010. Vezi <www.ajejt.com.au/2010/issue_15/?article=225396>

⁵ Fourth General Conference of the Latin American Bishops, Santo Domingo, October 1992 în *New Evangelization, Human Promotion and Christian Culture*, 24.

⁶ *Ibidem*, 23

⁷ Termenul de „postmodernitate” este un termen relativ ambiguu, el indică momentul istoric actual, de la sfârșitul secolului al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea. Termenul de „modernitate” a suferit deja o evoluție sau schimbare profundă. „Modernitatea” presupunea o anumită separare între divin și uman, între Revelație și

diversității situațiilor actuale din lume. Noua evanghelizare tinde să reînnoiască comunitatea creștină pentru a o responsabiliza în legătură cu evanghelizarea „*ad intra*” și „*ad gentes*”. Noua evanghelizare se orientează spre o „situație intermediară, în mod special în țările primei creștinătăți, dar ea este de asemenea și o întoarcere spre bisericile tinere, în care grupuri întregi de botezați au pierdut sensul viu al credinței sau nu se mai recunosc deloc drept membri ai Bisericii, această situație conducând la o existență îndepărtată, străină de Cristos și de evanghelia sa”⁸. Papa Ioan Paul al-II-lea, în Scrisoarea enciclică *Veritatis splendor* insistă asupra semnificației noii evanghelizări, asupra relației directe dintre aceasta și morala creștină: „Noua evanghelizare, care propune bazele și conținutul moralei creștine, își arată autenticitatea și, în același timp, își desfășoară toată forța misionară atunci când este îndeplinită nu numai prin dăruirea cuvântului vestit, ci și a cuvântului trăit”⁹.

Noua evanghelizare este răspunsul angajant la „noua primăvară a Rusaliilor”, la noua „epocă misionară din istoria Bisericii”. „La originea noii evanghelizări și a vieții morale noi pe care o propune și o trezește prin roadele activității misionare și ale sfințeniei se află Duhul lui Cristos, principiul și puterea rodniciei sfintei Maici Biserici, după cum a menționat

rațiune. Ea este rezultatul unui proces care a fost inițiat în secolul al XVI-lea, prin apariția umanismului, dar care s-a manifestat apoi sub forma raționalismului, iluminismului și a secularismului. Postmodernitatea, în schimb, consideră acest proces ca fiind depășit, ca un protest împotriva tuturor eforturilor de elaborare a ideologiilor, acuzând modernitatea de declanșarea tuturor războaielor, de toată in justiția care se manifestă în lume. Alți autori au preferat să vorbească despre modernitate ca despre un hotar încă valid și foarte precis, deși aflat într-o situație de autocritică și de evoluție. Prin acest termen se pot rezuma toate valorile culturale ale Occidentului: democrația, libertatea, drepturile omului, tendința de valorizare a rațiunii umane, a tehnicii și a științei în general. Dar, în postmodernitate, din cauza renunțării la ideologii, se pun în dezbatere alte valori permanente ale gândirii și ale eticii, se dă o mai mare importanță experienței, utilității și eficacității.

⁸ FOURTH GENERAL CONFERENCE OF THE LATIN AMERICAN BISHOPS, Santo Domingo, October 1992: *New Evangelization, Human Promotion and Christian Culture*, 23.

⁹ IOAN PAUL al II-lea, Scrisoare enciclică *Veritatis Splendor* (VS), (9 martie 1983), 107.

Paul al-VI-lea: «Evanghelizarea nu va fi niciodată posibilă fără lucrarea Duhului Sfânt»¹⁰.

În ceea ce privește condițiile noii evanghelizări, putem vorbi de „noile areopaguri”, amintind de Areopagul atenian în care a predicat Apostolul Paul și care simbolizează ambientul cultural al aceluși timp istoric. Aceste areopaguri sunt astăzi „lumea științei, a culturii, a mijloacelor de comunicare, sunt mediile în care se creează elitele intelectuale, mediile scriitorilor și ale artiștilor”¹¹.

1. Noua Evanghelizare de la Cardinalul Joseph Ratzinger la Papa Benedict al XVI-lea

Atunci când Joseph Ratzinger și-a luat numele papal de Benedict, acest gest a fost interpretat mai întâi ca o indicație că noul Suveran Pontif visa la o Biserică reorganizată, mai mică și mai pură, una care acceptă că nu mai are o influență serioasă asupra civilizației europene; o Biserică retrasă mai degrabă în enclavă, un rest salvific care să păstreze adevărul, dar care cândva era inima unei civilizații astăzi muribunde. Totuși, încă din primele săptămâni ale pontificatului său, Papa Benedict al-XVI-lea a oferit indicii concrete că nu va conduce din nou Biserica în catacombe. Lumea a început să înțeleagă că semnificația numelui trimite de fapt la Sfântul Benedict în alt sens, anume ca evanghelizatorul și patronul spiritual principal al Europei. Acesta era de fapt obiectivul noului Papă: reevanghelizarea Europei.

Cu o zi înaintea morții Papei Ioan Paul al-II-lea, într-un Discurs ținut la Mănăstirea Sfintei Scolastica din Subiaco, Cardinalul Ratzinger afirma:

Europa a dezvoltat o cultură care, într-o manieră necunoscută umanității până acum, îl exclude pe Dumnezeu din conștiința publică, fie negându-l, fie considerând că existența Sa nu este demonstrabilă, este nesigură, și deci aparține domeniului alegerilor subiective - ceva, în orice caz, irelevant pentru viața publică [...]. Deși

¹⁰ *VS* 108.

¹¹ IOAN PAUL al II-lea, *Să trecem pragul speranței*, București 1995, 150-151.

creștinătatea și-a găsit forma sa cea mai eficace de manifestare în Europa, este necesar să spunem că în Europa s-a dezvoltat o cultură care constituie în mod absolut cea mai radicală contradicție nu doar a creștinismului, ci și a tradițiilor religioase și morale ale umanității. Dincolo de toate acestea, avem nevoie în acest moment al istoriei de oameni care printr-o credință luminoasă și vie să-l facă pe Dumnezeu credibil, în mijlocul acestei lumi [...]. Avem nevoie de oameni al căror intelect trebuie să fie iluminat de lumina lui Dumnezeu și ale căror inimi să fie deschise spre Dumnezeu astfel încât intelectul acestora să poată vorbi intelectului altora, iar inimile lor să poată să se adreseze inimilor altora. Numai prin oamenii care au fost atinși de Duhul Sfânt poate Dumnezeu să se apropie de oameni. Avem nevoie de oameni ca Benedict de Nursia, care într-un timp de degradare și de decadență s-a cufundat în cea mai profundă solitudine și, după toate purificările pe care le-a suferit, a ieșit din nou la lumină și, reîntorcându-se, a întemeiat mănăstirea benedictină Monte-Casino sau cetatea de pe munte care era în ruine și a adunat împreună forțele din care s-a născut o nouă lume. În acest mod, Benedict, ca și Abraham, a devenit „părintele multor națiuni”¹².

De fapt, preocupările noului papă pentru evanghelizarea culturii și noua evanghelizare coborau nu doar până la Conciliul Vatican II sau la pontificatul lui Ioan Paul al-II-lea, ci chiar până la începutul parcursului său academic. La mijlocul anilor 1950, Joseph Ratzinger a început să lucreze la teza sa de abilitare, în care personajele principale erau: Joachim da Fiore, Sfântul Bonaventura și franciscanii spirituali. La sfârșitul tezei sale, Joseph Ratzinger făcea o afirmație care poate caracteriza întregul său pontificat. El scria că, atât pentru Augustin cât și pentru Bonaventura, în ciuda diferențelor dintre ei, este valabil îndemnul pastoral conform căruia creștinii trebuie să fie atenți la nevoile de aici și de acum; că Biserica, ce speră la pacea viitoare, este obligată totuși să iubească în prezent. De aceea, realitatea centrală a Bisericii este punctul de contact între Revelație și condiția noastră prezentă. Joachim da Fiore a oferit ucenicilor săi o cale

¹² Cf. J.F. THORNTON - S.B. VARENNE ed., *The Essential Pope Benedict XVI: His Central Writings and Speeches*, New York 2007, 325-334; Cf. și F. MARTIN, „The Spirit of the Lord Is Me: The Role of the Holy Spirit in the Work of Evangelization”, în S. BOGULAWSKI - R. MARTIN ed., *The New Evangelization: overcoming the obstacles*, Mahwah 2008, 59-82.

ispititoare, dar falsă. Calea inaugurată de acesta a deschis drumul spre utopiile moderne și spre gândirea politică a secolului al XIX-lea, afirma mai apoi Joseph Ratzinger într-un studiu elaborat în anii 1970 dedicat escatologiei.

Viziunii civilizației occidentale care-și pune speranța într-o viață mai bună prin achizițiile științei, tehnicii moderne și prin revoluțiile politice, actualul papă, la fel ca și Sfântul Bonaventura, îi contrapune evanghelia veșnică a iubirii lui Cristos. Astfel, el a ajuns să afirme în cea de-a treia sa enciclică în calitate de Papă, *Caritas in veritate*, că doctrina socială a Bisericii iluminează într-un mod sigur noile probleme care apar constant în societate. Într-adevăr, dacă examinăm comentariile lui Joseph Ratzinger despre Revelație în linia Conciliului Vatican II, vedem că acesta insistă în mod repetat asupra învățaturii luminoase și neschimbătoare a Bisericii, care se înrădăcează în Revelație și care are puterea să transforme orice situație istorică pe care Biserica o întâlnește.

În concepția Papei Benedict al-XVI-lea, evanghelizarea este ceea ce se produce atunci când Revelația străbate istoria umană. Revelația înalță și luminează, dar și desparte, deoarece ea oferă o alegere radicală, și anume aceea a întâlnirii nemijlocite cu persoana lui Cristos. Așadar, noua evanghelizare nu reprezintă o realitate nouă a Bisericii, ci mai degrabă aceasta amintește Bisericii de adevărul etern al lui Cristos, a face lumea modernă să se întâlnească din nou cu adevărul lui Cristos, iată o dimensiune fundamentală a noii evanghelizări¹³.

Cardinalul Joseph Ratzinger, numit de către Papa Ioan Paul al-II-lea în anul 1981 Prefect al Congregației pentru Doctrina Credinței, vorbea încă de la începutul seriei de interviuri realizate cu Peter Seewald în anul 1996 despre începutul unei „noi ere a istoriei Bisericii”, o eră în care „religia

---

¹³ Cf. W.L. PATENAUE, „St. Bonaventure, Benedict XVI, and the New Evangelization”, în *The Catholic World Report*, 9 mai 2012. <www.catholicnewslive.com/story/24911> (descărcat la 02 febr. 2013).

creștină va sta din nou sub semnul bobului de muștar”¹⁴. Joseph Ratzinger reia parabola seminței de muștar, considerând creștinismul această sămânță care a evoluat în timp spre un copac impozant, care a cunoscut în decursul istoriei sale bimilenare numeroase fisuri, încercări și întreruperi, dar care a continuat să meargă totuși înainte.

După două mii de ani lumea își pune întrebarea dacă religia creștină este cu adevărat o religie care a adus lumii mântuirea, salvarea sau dacă ea nu a rămas neroditoare. Mântuirea este întotdeauna încredințată libertății omului; ea se află într-o relație directă cu libertatea. Creștinismul acționează doar indirect asupra configurării lumii actuale, prin intermediul oamenilor, al credincioșilor creștini, prin libertatea lor¹⁵.

În această epocă istorică dramatică, religia creștină și Biserica sunt contestate. Lumea postmodernă este marcată de o „criză a lui Dumnezeu” care va deveni tot mai puternică și mai accentuată. Una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă omul postmodern, lumea în general, este aceea a tendinței omului de a-și dori totul de la viață, fără a ține seama de voința și de planul lui Dumnezeu cu el. Deoarece nu dorește să fie împiedicat de nimeni în realizarea planurilor sale, omul este dispus să renunțe chiar și la Dumnezeu, să nu-i mai permită acestuia să intre în viața sa. Dumnezeu este perceput ca dușmanul personal al omului¹⁶.

O parte importantă a propovăduirii credinței creștine, componentă de bază a noii evanghelizări, o reprezintă o anume înțelegere a credinței. Credința nu poate pătrunde în lume doar pe cale misionară, deoarece ea este în același timp ceva inteligibil, ceva care poate fi înțeles. De aceea creștinismul trebuie să fie preocupat de a oferi un răspuns clar, coerent și inteligibil la întrebările omului modern¹⁷. Credința este ceva dăruit pentru a putea fi transmis altora cu generozitate. Dinamica transmiterii credinței este

¹⁴ J. RATZINGER, *Sarea pământului-Creștinismul și Biserica Catolică la cumpăna dintre milenii*, interviu cu Peter Seewald, Sapientia, Iași 2006, 19.

¹⁵ J. RATZINGER, *Sarea pământului, op. cit.*, 263.

¹⁶ *Ibidem*, 199-200.

¹⁷ *Ibidem*, 202.

o parte componentă a misiunii pe care Cristos a încredințat-o discipolilor săi, iar prin intermediul acestora și nouă, apostolilor vremurilor de pe urmă. Papa merit vorbește despre „o neliniște interioară”, din cauza acestui dar pe care-l avem în interiorul nostru și pe care suntem chemați să-l dăruim lumii. Această neliniște interioară trebuie să fie mereu prezentă în Biserică¹⁸. Isus Cristos ne-a avertizat atunci când ne-a încredințat mandatul său misionar și asupra pericolelor pe care le vom întâmpina din partea lumii, asupra greutății lucrării noastre, care va avea o legătură directă cu soarta lui Cristos. De aceea, Benedict al XVI-lea avertizează creștinătatea că va trebui să trăiască permanent în această stare de neliniște, de tensiune interioară.

Criza care se experimentează, afirmă Benedict al XVI-lea,

aduce cu sine trăsăturile excluderii lui Dumnezeu din viața persoanelor, a unei indiferențe generalizate față de însăși credința creștină, până la tentativa de a o marginaliza din viața publică. În deceniile trecute era încă posibil să fie găsit un sens creștin care unifica simțirea comună a întregii generații, crescute la umbra credinței care a plăsmuit cultura. Astăzi, din păcate, se asistă la tragedia fragmentării care nu mai permite să aibă o trimitere unificatoare; mai mult, se verifică deseori fenomenul persoanelor care doresc să aparțină Bisericii, dar sunt puternic modelate de o viziune a vieții în contrast cu credința.

Și continuă spunând:

a-l vesti pe Isus Cristos, unicul Mântuitor al lumii, astăzi apare ca o sarcină mai complexă decât în trecut; dar sarcina noastră rămâne identică precum în zorii istoriei noastre. Misiunea nu s-a schimbat..., harul misiunii are întotdeauna nevoie de noi evanghelizatori capabili să îl primească, pentru ca vestea mântuitoare a Cuvântului lui Dumnezeu să nu lipsească niciodată, în condițiile schimbătoare ale istoriei¹⁹.

¹⁸ *Ibidem*, 205.

¹⁹ BENEDICT al XVI-lea, Discurs adresat participanților la plenara Consiliului Pontifical pentru Promovarea Noii Evanghelizări, Vatican 30 mai 2011, cf. nr. 6: AAS 103(2011), 400.

Criza lumii postmoderne semnifică și o criză a valorilor. Biserica propune o redescoperire a valorilor creștine, o redeschidere spre acceptarea acestora, în special în acele zone și țări în care se manifestă aplatizarea, lăncezeala spirituală, repetata oboseală a sufletelor, resemnarea, lipsa de speranță²⁰. Papa Ioan Paul al-II-lea în cuvântarea pe care a rostit-o la Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite în anul 1985 vorbea despre fundamentele „unei noi ordini mondiale”, despre o nouă speranță pentru mileniul al III-lea, considerat a fi „o nouă primăvară a spiritului omenesc”. Papa Benedict al XVI-lea înțelege prin această sintagmă „un nou început” pentru Biserică, un timp care va fi „un mileniu al unirii”, al unității.

2. Papa Benedict al XVI-lea și mesajul evanghelic în cele trei enciclice

Încă din primul său an de pontificat, Benedict al XVI-lea a dorit ca vocea Bisericii să fie ascultată. Prima sa enciclică, *Deus caritas est*, este vocea profetică care anunță marea temă a pontificatului său: iubirea lui Dumnezeu pentru lume.

Enciclica tratează între altele relația Bisericii cu societatea, Papa Benedict afirmând că încă din secolul al XIX-lea Biserica se mișcă într-o societate schimbată. În acest context istoric al unei schimbări profunde, Biserica devine tot mai actuală. Într-o lume materialistă „Biserica este una dintre aceste forțe vii: în ea pulsează dezvoltarea dinamică a iubirii provocate de Duhul lui Cristos. Această iubire nu oferă oamenilor doar ajutor material, ci, în egală măsură, întărirea și îngrijirea sufletului, ajutor deseori mai necesar decât sprijinul material”²¹. Grija Papei Benedict era de a relaționa cu multă atenție caritatea și vestirea Evangheliei. „Acela care practică în numele Bisericii caritatea nu va căuta niciodată să impună altora credința Bisericii. El știe că iubirea, în puritatea și în gratuitatea sa, este cea

²⁰ *Ibidem*, 203.

²¹ *Ibidem*, 28.

mai bună mărturie despre Dumnezeu în care credem noi și care ne face să iubim”²².

Următorul document al Papei Benedict al XVI-lea, care se intitulează *Sacramentum caritatis*, oferă o deschidere spre noua evanghelizare făcând o legătură inspirată între Euharistie și mărturie:

Prima și fundamentală misiune care ne vine din sfintele taine pe care le celebrăm este de a da mărturie cu viața noastră. [...] Devenim martori atunci când, prin acțiunile, cuvintele și modul nostru de a fi, apare un altul și se comunică. Se poate spune că mărturia este mijlocul prin care adevărul iubirii lui Dumnezeu ajunge la om în istorie invitându-l să primească în mod liber această noutate radicală²³.

Apoi, Papa emerit continuă:

Subliniem că raportul intrinsec dintre Euharistie și misiune ne face să redescoperim și conținutul ultim al vestirii noastre, cu cât în inima poporului creștin va fi mai vie iubirea față de Euharistie, cu atât va fi clară îndatorirea misiunii: a-l duce pe Cristos [...] De aceea, din misterul euharistic, crezut și celebrat, vine exigența de a-i educa pe toți în mod constant la munca misionară al cărei centru este vestirea lui Isus, unicul Mântuitor²⁴.

Următoarea enciclică a Papei Benedict al XVI-lea, *Spe salvi* vizează direct prin tema propusă Noua Evanghelizare. Potrivit Papei Benedict, criza credinței moderne este de fapt criza speranței creștine, care se cere restaurată. Făcând o referire la gândirea lui Francis Bacon, Pontiful afirma că odată cu modernitatea s-a produs o schimbare descumpănitoare:

până în acel moment recuperarea a ceea ce omul pierduse prin alungarea din paradisul pământesc era așteptată de la credința în Isus Cristos și aceasta se vedea în ‘răscumpărare’. Această ‘răscumpărare,’ ‘restaurarea paradisului’ pierdut, nu se mai așteaptă de la credință, ci de la legătura abia descoperită dintre știință și practică [...].

²² BENEDICT al XVI-lea, Scrisoarea enciclică *Deus caritas est*, 31.

²³ BENEDICT al XVI-lea, Exortația apostolică *Sacramentum caritatis*, Iași 2007, 85.

²⁴ *Ibidem*, 86.

Această viziune programatică a determinat drumul timpurilor moderne și influențează și actuala criză a credinței care, în mod concret, este mai ales o criză a speranței creștine²⁵.

După ce încheie discursul despre credința în progres în lumea modernă, Benedict al XVI-lea pune întrebarea fundamentală: „Ce anume putem spera?” Și tot el răspunde „cine nu-l cunoaște pe Dumnezeu, chiar dacă are multiple speranțe, în fond este fără speranță, fără marea speranță care susține toată viața” (cf. *Ef* 2,12). Adevărata, marea speranța a omului, care rezistă în pofida tuturor dezamăgirilor, poate fi numai Dumnezeu²⁶. În acest sens reiese că a vesti Evanghelia înseamnă a vesti speranța și a vesti realitatea iubirii lui Dumnezeu.

În enciclica *Caritas in veritate*, Papa Benedict al XVI-lea asociază din nou mărturia carității și evanghelizarea: „Mărturia carității lui Cristos prin fapte de dreptate, pace și dezvoltare face parte din evanghelizare, pentru că Isus Cristos, care ne iubește, îndrăgește omul întreg [...] Doctrina Socială a Bisericii este vestire și mărturie de credință”²⁷.

Una dintre ultimele caracteristici ale enciclicei *Caritas in veritate* are ca temă de fond locul lui Dumnezeu în lume. Nu este o temă nouă, în *Rerum novarum*²⁸ se spunea deja că nu există soluție la problema socială în afara Evangheliei, *Populorum progressio*²⁹ afirma că principalul factor de

²⁵ BENEDICT al XVI-lea, Scrisoarea enciclică, *Spe salvi*, Iași 2009, 16-17.

²⁶ BENEDICT al XVI-lea, Scrisoarea enciclică, *Spe salvi*, op. cit., 27.

²⁷ BENEDICT al XVI-lea, Scrisoarea enciclică *Caritatis in veritate*, Presa Bună, Iași, 2009, 15.

²⁸ LEON al XIII-lea, Scrisoare enciclică *Rerum novarum* (15 mai 1891). *Rerum novarum* a devenit documentul de inspirație și de referință al activității creștine în câmpul social. Tema centrală a enciclicei este aceea a instaurării unei ordini sociale drepte, pentru care trebuie individualizate criteriile de dreptate care ajută la evaluarea normelor socio-politice existente și toate liniile de acțiune pentru o transformare oportună a lor.

²⁹ PAUL al VI-lea, Scrisoare enciclică *Populorum progressio* (26 martie 1967) tratează despre dezvoltarea popoarelor, în mod special a celor înapoiate. Este alcătuită din două părți: prima parte expune conceptul despre dezvoltare și se referă la bunurile și destinația lor universală, dreptul la proprietate, folosirea veniturilor, lupta împotriva analfabetismului, problemele demografice și protecția familiei. Cea de-a doua parte trasează directive concrete de acțiune pentru dezvoltarea solidară a umanității: datoria de

dezvoltare este Evanghelia și *Centesimus annus*³⁰ spune că Biserica are un drept de cetățenie în societate. Cu alte cuvinte, doctrina socială a Bisericii nu poate renunța la pretenția că, așa cum afirmă *Caritas in veritate*, creștinismul nu este numai util, ci și indispensabil pentru construirea unei adevărate dezvoltări umane. *Caritas in veritate* afirmă lumina revelației. Nu sufocă lumina rațiunii, ci o ajută să fie ea însăși. Credința creștină poate dialoga cu științele omului deoarece nu le mortifică, ci le invită să coboare mai mult în profunzime înăuntrul lor și să producă roadele lor cele mai bune. Pretenția credinței creștine de a fi „cu față umană” trezește rațiunea, o împiedică să fie prizonieră a ei însăși și o invită să nu se oprească niciodată. Pentru aceasta pretenția creștină de a fi *religio vera* nu este o impunere, ci un dialog cu rațiunea, desigur nu cu orice tip de rațiune, ci numai cu aceea care nu refuză invitația de a se deschide la îndemnul credinței³¹.

Ca o concluzie, putem afirma faptul că, deși cele trei enciclice ale lui Benedict al XVI-lea nu tratează în mod distinct tema noii evanghelizări, totuși, în ele sunt creionate condițiile acesteia, fundamentele teologice și contextul actual pe care aceasta îl presupune.

3. Papa Benedict al XVI-lea și Consiliul Pontifical pentru Promovarea Noii Evanghelizări

Odată cu crearea Consiliului Pontifical Pentru Promovarea Noii Evanghelizări la 21 septembrie 2010, conceptul de nouă evanghelizare în

solidaritate, datoria asigurării dreptății sociale, datoria de a face acte caritabile și de a lucra pentru binele comun și pentru pace. Astfel răspunde unei exigențe de dreptate la scară mondială, care garantează pacea și dă posibilitatea realizării unui „umanism deplin”, guvernat de valorile spirituale.

³⁰ IOAN PAUL al II-lea, Scrisoare enciclică *Centesimus annus* (30 decembrie 1991). Cu ocazia centenarului enciclicei *Rerum novarum*, Ioan Paul al II-lea promulgă a treia sa enciclică socială, *Centesimus annus*, din care reiese continuitatea doctrinală de o sută de ani a Magisteriului social al Bisericii.

³¹ Cf. S. FONTANA, „*Caritas in veritate*” a lui Benedict al XVI-lea: *reflecții pastorale*. Material electronic preluat de pe <www.ercis.ro/actualitate/viata.asp?id=20100924> (descărcat la data de 15 noiembrie 2012)

viziunea Papei Benedict al XVI-lea și a întregii Biserici a intrat într-o etapă efectivă, nu doar a dezvoltărilor doctrinare, ci și a acțiunii misionare și sistematice. Benedict al XVI-lea l-a instituit cu misiunea specială de a regândi și a realiza noua evanghelizare, implicând întregul episcopat mondial.

Instituit prin *Motu proprio Ubicumque et semper*, misiunea noului Consiliu este introdusă prin aceste cuvinte:

Este datoria Bisericii să proclame întotdeauna și în orice loc Evanghelia lui Isus Cristos. El, primul și supremul vestitor al Evangheliei, a poruncit Apostolilor în ziua înălțării sale la Tatăl: «Mergeți, așadar și faceți discipoli din toate națiunile, botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al Duhului Sfânt, învățându-i să țină tot ceea ce v- am poruncit» (*Mt* 28, 19-20). Fidelă acestui mandat, Biserica - un popor ales de Dumnezeu să proclame faptele sale minunate (cf. *1Pt* 2, 9) chiar din momentul în care a primit darul Duhului Sfânt în ziua Rusaliilor (cf. *Fap* 2, 4) -, nu a obosit niciodată să facă cunoscut întregii lumi frumusețea Evangheliei predicate de Isus Cristos, Dumnezeu adevărat și om adevărat, același «ieri, astăzi și în veci» (*Evr* 13, 8), care, prin moartea și învierea sa, ne-a adus mântuirea și a împlinit făgăduința făcută din vechime. De aceea, misiunea de a evangheliza, o continuare a lucrării dorite de Domnul Isus, este necesară pentru Biserică: ea nu poate fi omisă; este o expresie a naturii sale celei mai intime³².

Articolul trei stabilește responsabilitățile concrete ale noului Consiliu: să examineze în profunzime semnificația teologică și pastorală a noii evanghelizări; să promoveze și să încurajeze în strânsă colaborare cu conferințele episcopale, care pot stabili organisme ad hoc, studierea, diseminarea și implementarea documentelor pontificale magisteriale în legătură cu temele conectate cu noua evanghelizare; să facă cunoscut și să sprijine inițiativele legate de noua evanghelizare care sunt deja puse în practică în diferitele Biserici particulare și să promoveze realizarea de noi proiecte prin implicarea activă a resurselor prezente în institutele de viață consacrată și în societățile de viață apostolică, la fel ca și în grupurile de

credincioși și în noile comunități; să studieze și să încurajeze folosirea formelor moderne de comunicare ca instrumente pentru promovarea noii evanghelizări; să promoveze folosirea Catehismului Bisericii Catolice ca o formulare esențială și completă a conținutului credinței pentru oamenii timpurilor noastre.

Documentul cere câteva comentarii: în primul rând avem de a face cu o acțiune concretă, eclezială și magisterială, o formă instituționalizată pentru promovarea noii evanghelizări, care implică o componentă teologico-pastorală, o componentă organizatorico-administrativă și, desigur, componenta misionară fundamentală. În ceea ce privește structura, este lăsată libertatea metodelor, așa cum a fost declarat și în introducerea bisericilor locale. În ceea ce privește actorii, implicarea și resursele, documentul enumeră în această ordine: instituturile de viață consacrată, societățile de viață apostolică, grupurile de credincioși și noile comunități. Poate să pară surprinzător faptul că Biserica solicită în primul rând colaborarea instituturilor de viață consacrată și nu a laicilor, însă acest fapt este mai degrabă conform cu tradițiile misionare ale Bisericii. Totuși, trebuie observat că se recunoaște rolul mișcărilor ecleziale și al noilor comunități în promovarea noii evanghelizări, chiar dacă acestea reprezintă experiențe ecleziale și misionare relativ tinere.

În mod deosebit, toți ceibotezați au fost chemați de către Papa Benedict al XVI-lea să recunoască și să accepte provocarea perioadei inedite cu care națiuni și popoare cu veche tradiție creștină sunt confruntate. Occidentul, care odinioară se putea numi creștin, astăzi trebuie să se confrunte cu ceea ce Henri de Lubac a numit „drama umanismului ateu”. Indiferentismul, secularismul și ateismul care, în moduri și versiuni diferite, s-au impus de-a lungul secolului al XX-lea și până în zilele noastre ca drumuri pentru eliberarea omului și pentru atingerea staturii lui depline, s-au revelat adesea greșite. Și ceea ce se anunța ca o auroră plină de

---

³² BENEDICT al XVI-lea, Scrisoarea apostolică în formă de Motu Proprio *Ubicumque et semper* (21 sept. 2010), cf. nr.11: AAS 102 (2010), 788-792, aici introducerea.

promisiuni, se prezintă acum cu trăsăturile unei „grele încercări”. În fața „încercării” creștinul este mereu chemat să decidă pentru o reînnoită urmare a Domnului său care cu fermitate *mergea înaintea tuturor urcând la Ierusalim (Lc 19,28)* pentru a trăi Paștele său de moarte și înviere.

Noua evanghelizare, spune Papa emerit

va trebui să se angajeze să găsească căile pentru a face mai eficace vestirea mântuirii, fără de care existența personală rămâne în contradicția sa și lipsită de esențial. Și pentru cel care rămâne legat de rădăcinile creștine, dar trăiește raportul dificil cu modernitatea, este important să înțeleagă că ființa creștină nu este un soi de haină care se îmbracă în privat sau în ocazii particulare, ci este ceva viu și totalizant, capabil să își asume tot ce este bun în modernitate³³.

4. Scrisoarea Apostolică *Porta Fidei* și Anul credinței

La 11 octombrie 2011, Papa Benedict al XVI-lea propunea întregii Biserici un An al Credinței³⁴ prin Scrisoarea apostolică *Porta fidei*. Acest an cu totul special a început oficial la 11 octombrie 2012, cu prilejul aniversării a cincizeci de ani de la deschiderea lucrărilor Conciliului Vatican II și s-a încheiat la 24 noiembrie 2013, la solemnitățile Crăstos Regele Universului. De asemenea, tot la data de 11 octombrie 2012 s-au aniversat douăzeci de ani de la publicarea Catehismului Bisericii Catolice.

³³ BENEDICT al XVI-lea, *Discurs adresat participantilor la plenara Consiliului Pontifical pentru Promovarea Noii Evanghelizări*, Vatican 30 mai 2011, cf. nr. 6: AAS 103 (2011), 400.

³⁴ Papa Benedict al XVI-lea, în pontificatul său, a declarat înaintea Anului credinței încă doi ani speciali: Anul paulin, an jubiliar dedicat împlinirii a 2000 de ani de la nașterea sfântului apostol Paul. Acest an special s-a desfășurat în perioada 28 iunie 2008-29 iunie 2009. Intenția papei a fost de a promova o profundă reflecție asupra patrimoniului teologic și spiritual lăsat Bisericii de către apostolul neamurilor prin vasta și profunda sa activitate de evanghelizare. Caracteristica esențială a acestui An paulin a fost dimensiunea sa ecumenică. Cel de al doilea an special declarat a fost Anul sacerdotal, proclamat cu ocazia aniversării a 150 de ani de la moartea Sf. Ioan Maria Vianney, patronul clerului catolic. Acel an s-a desfășurat în perioada 19 iunie 2009-19 iunie 2010 și a avut ca temă: „Fidelitatea lui Crăstos, fidelitatea preotului”. Obiectivul aceluia an a fost promovarea unui angajament de reînnoire interioară a tuturor preoților pentru a face mai puternică și mai incisivă mărturia evanghelică în lumea de astăzi (cf. DC 2507/2013, 240).

Tot în luna octombrie a anului 2012 Papa Benedict al XVI-lea a convocat la Roma Adunarea Generală a Sinodului Episcopilor Catolici cu tema: „Noua Evanghelizare pentru transmiterea credinței creștine”. În istoria sa, Biserica a mai celebrat ani ai credinței; de exemplu, în timpul pontificatului Papei Paul al-VI-lea, în anul 1967, a fost celebrat Anul credinței care comemora martiriul sfinților apostoli Petru și Paul. Obiectivul acelei convocări 1-a constituit reînșuflețirea credinței, purificarea, confirmarea și mărturisirea ei³⁵.

Acest ultim An al Credinței, „consecință și exigență postconciliară”, afirma Papa Benedict, este o ocazie ideală pentru a înțelege mai bine și a reflecta mult mai serios la textele conciliare. Papa Ioan Paul al II-lea afirma că simte: „mai mult ca oricând obligația de a arăta Conciliul ca marele har de care Biserica a beneficiat în secolul al XX-lea; în el ne este oferită o busolă sigură pentru a ne orienta în drumul secolului care se deschide”³⁶. La rândul său, Papa Benedict al XVI-lea își exprima convingerea că Conciliul Vatican II „poate să fie și să devină tot mai mult o forță pentru mereu necesara reînnoire a Bisericii”³⁷. Anul credinței a reprezentat așadar „o invitație la o autentică și reînnoită convertire la Domnul, unic Mântuitor al lumii”³⁸.

„Poarta credinței” este aceea care conduce la viața de comuniune cu Dumnezeu, care permite intrarea în Biserică, într-o casă a Domnului mereu deschisă omului. Trecând prin această poartă, omul pornește la un drum care începe la Botez și ia sfârșit în momentul trecerii noastre din această lume. A mărturisi credința în Sfânta Treime înseamnă a crede într-un singur Dumnezeu care este iubire (cf. *IIn* 4, 8). Și tocmai această iubire care

³⁵ PAUL al VI-lea, Exortația apostolică *Petrum et Paulum apostolos* (22.02.1967), AAS 59 (1967), 193-299.

³⁶ IOAN PAUL al II-lea, Scrisoare apostolică *Novo millennio ineunte* (NMI), (6 ian. 2001), 57; AAS 93 (2001), 308.

³⁷ BENEDICT al XVI-lea, Discurs adresat Curiei Romane (22 decembrie 2005), AAS 98 (2006), 40-53.

³⁸ BENEDICT al XVI-lea, Scrisoarea apostolică în formă de Motu proprio *Porta fidei*, Iași 2011, 6

umple inimile noastre însetate ne îndeamnă să evanghelizăm. Dumnezeu, care este iubire, convoacă Biserica și-i încredințează acesteia misiunea vestirii evangheliei, dându-i un mandat misionar mereu nou.

Pentru a putea îndeplini acest mandat, este nevoie de o angajare eclezială mai convinsă *în favoarea unei noi evanghelizări*, care să redescopere bucuria în credință și să regăsească entuziasmul în comunicarea credinței. Din descoperirea zilnică a iubirii lui Dumnezeu ia forță și vigoare angajarea misionară a celor care cred. Pentru a putea crește credința, este necesar ca ea să fie trăită „ca experiență a iubirii primite și să fie comunicată ca experiență de har și de bucurie”. Papa Benedict al XVI-lea își exprima convingerea că acest An al credinței va determina, va suscita dorința fiecărui credincios de a-și putea mărturisi „credința în plinătate și cu o reînnoită convingere, cu încredere și speranță”³⁹.

Credința va putea fi, de asemenea, celebrată printr-o prezență mai activă și mai vie la Liturghie și în mod special la Euharistie. Obiectivul Anului Credinței a fost acela de „a redescoperi conținuturile credinței mărturisite, celebrate, trăite și rugate”. Mărturisirea credinței implică o mărturie și o angajare publică, deoarece credința înseamnă a decide să stăm cu Domnul pentru a trăi cu el⁴⁰. Biserica creștină, chiar din momentul constituirii sale, a primit forța și harul Duhului Sfânt de a putea să-și mărturisească în mod public, fără niciun fel de teamă, credința (dimensiunea publică a credinței). Duhul Sfânt este acela care-i întărește pe misionari, cel care întărește mărturia fiecărui creștin. Putem afirma că mărturisirea credinței este un act în același timp personal și comunitar.

În lumea actuală, credința este provocată să răspundă unei serii de întrebări ce provin dintr-o mentalitate în continuă schimbare, profund influențată de descoperirile științifice, de invențiile tehnice, de tehnologiile tot mai avansate sau de certitudinile raționale⁴¹. Papa Benedict al XVI-lea îi îndeamna pe toți creștinii să reparcurgă în Anul credinței „istoria credinței

³⁹ *Ibidem*, 9.

⁴⁰ BENEDICT al XVI-lea, *Porta fidei*, *op. cit.*, 10.

noastre, care vede misterul insondabil al împletirii dintre sfințenie și păcat”. Fiecare creștin este îndemnat să ia decizia unei convertiri radicale, sincere și permanente, în cadrul căreia să poată experimenta milostivirea lui Dumnezeu Tatăl. Creștinii vor trebui să urmeze și să continue mandatul apostolilor, care, fiind însuflețiți de o puternică credință, au mers în lumea întreagă, urmând mandatul de a duce Evanghelia la toată făptura (cf. *Mc* 16, 15) și, fără nicio teamă, au vestit tuturor bucuria învierii ai căror martori fideli au fost.

De asemenea, Anul credinței a fost un prilej eficient pentru „a intensifica mărturia carității”, deoarece există o strânsă legătură între credință și caritate. Prin trăirea credinței, fiecare creștin poate deveni un semn vizibil, viu, al prezenței lui Isus Cristos în lumea de astăzi, deoarece lumea are mare nevoie de „mărturia credibilă a celor care, luminați în minte și în inimă de Cuvântul lui Dumnezeu, sunt capabili să deschidă inima și mintea multora la dorința de Dumnezeu și de viață adevărată”⁴². Mărturia credibilă a unei vieți autentice de credință poate duce la convertirea multor oameni aflați încă departe de Dumnezeu sau poate provoca reîntorcerea celor desprinși din trupul Bisericii. Parcurgând documentul, putem observa că el este un îndemn adresat întregii Biserici de a-și reînnoi credința ca un preambul pentru a se putea angaja apoi în opera de evanghelizare. În acest sens *Porta fidei* nu doar că deschide un timp special destinat noii evanghelizări, dar și angrenează întreaga Biserică în această operă, atrăgând atenția asupra a ceea ce stă în centrul experienței creștine, din care se naște sfințenia sau criza: *credința*.

Anul Credinței se dorea a fi un timp de intensificare a reflecției despre adevărurile de credință, pentru ca toți creștinii să devină mai conștienți de chemarea lor și să-și reînnoiască propria mărturie de credință în Domnul Isus Cristos Înviat, în bisericile din întreaga lume, în case și în familii, pentru ca fiecare creștin să simtă puternica exigență de a cunoaște mai bine

⁴¹ *Ibidem*, p.12.

⁴² *PF* 7.

și de a transmite generațiilor viitoare credința străveche⁴³. Credința creștină este înainte de toate o întâlnire personală cu Dumnezeu cel viu, căci El este adevărul suprem al credinței noastre. De fapt, credința are la bază afirmația: „eu cred în Dumnezeu”. Este afirmația cea mai simplă ce cuprinde însă realitatea cea mai profundă despre om și scopul vieții sale pământești, afirma Joseph Ratzinger în 1993⁴⁴.

Această atitudine de încredere se numește „ascultarea credinței” și ea înseamnă supunerea minții și a voinței, în mod liber, cuvântului ascultat, pentru că este garantat de către Dumnezeu. Anul Credinței a oferit un prilej favorabil pentru aprofundarea documentelor Conciliului Vatican II și studierea Catehismului Bisericii Catolice. În Scrisoarea apostolică *Porta fidei*, Papa Benedict al XVI-lea exprima dorința ca Anul dedicat credinței „să trezească în fiecare credincios aspirația de a mărturisi credința în plinătate și cu reînnoită convingere, cu încredere și speranță”⁴⁵.

Există o unitate profundă între actul credinței și adevărurile cărora le dăm asentimentul nostru. Inima, explica Papa Benedict al XVI-lea, indică faptul că primul act prin care se ajunge la credință este darul lui Dumnezeu și acțiunea harului, care transformă persoana în interiorul ei, pe când mărturia spre mântuire arată că credința implică o dovadă practică și o angajare publică. Ca atare, mărturisirea credinței este un act personal și, în același timp, și comunitar⁴⁶. Cunoașterea adevărurilor de credință este necesară pentru a putea adera pe deplin cu inteligența și voința la învățătura propusă de Biserică.

Catehismul Bisericii Catolice constituie „unul dintre roadele cele mai importante ale Conciliului Vatican II”⁴⁷. Structura Catehismului Bisericii Catolice determină structurile de bază ale pregătirii catehetice a creștinilor catolici: învățătura de credință, celebrarea sacramentelor, convertirea vieții

⁴³ Cf. *PF*, 8.

⁴⁴ Cf. *Catehismul Bisericii Catolice*, ARCB, București, 1993, 150.

⁴⁵ *PF*, p.9.

⁴⁶ Cf. *PF*, p.10.

⁴⁷ *PF*, 11.

și rugăciunea personală. Astfel, o credință matură este mai întâi mărturisită, apoi celebrată, trăită și însoțită de rugăciune.

Anul Credinței a constituit totodată și un prilej potrivit pentru a intensifica mărturia carității. Grație credinței, putem recunoaște în cei care cer iubirea noastră chipul Domnului Înviat, care ne spune și astăzi: *Tot ceea ce ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei mai mici, mie mi-ați făcut* (Mt 25, 45) .

Papa Benedict al XVI-lea ne-a invitat pe fiecare dintre noi să nu devenim „leneși în credință”, pentru că, însoțind drumul întregii noastre vieți, credința noastră este cea care ne permite să înțelegem minunile pe care Dumnezeu le face cu noi. Aceasta ne ajută să înțelegem semnele timpurilor în prezentul istoriei și ne invită să devenim, la rândul nostru, semne vii ale prezenței Celui înviat în lume. Ca urmare, scrie Pontiful roman, lumea de astăzi are nevoie în special de mărturia credibilă a celor care, luminați la minte și la inimă de Cuvântul Domnului, sunt capabili, la rândul lor, să deschidă inimile și mințile altora dorinței de a-L cunoaște pe Dumnezeu și de a dobândi viața adevărată, viața fără de sfârșit⁴⁸. Familia rămâne și astăzi una dintre primele instituții de transmitere a credinței creștine, „adevărat leagăn al credinței”, cu un rol esențial în noua evanghelizare. Pentru Biserică, familia are misiunea de a educa și a transmite credința creștină încă de la începutul vieții umane. Astfel, se naște o legătură profundă între Biserică și „biserica-familie”, pe de-o parte prin ajutorul pe care Biserica dorește să-l ofere familiei și, pe de-altă parte, prin sprijinul și mărturia pe care Biserica le așteaptă din partea familiei.

5. Moștenirea Papei Benedict al XVI-lea – *Lumen fidei*

Nimeni nu se aștepta ca Papa Francisc să publice textul enciclicei despre credință, în mare parte, exact așa cum a fost el gândit de Benedict. Problematika și stilul textului îi aparțin Papei emerit, iar referințele citate, de la Bonaventura până la Wittgenstein, sunt și ele martore ale contribuției

⁴⁸ Cf. *PF*, 15.

fostului suveran pontif la acest text. Ca ultim document magisterial, ce s-a dorit de către Papa Benedict al XVI-lea a fi o continuare a celorlalte enciclice ale sale despre iubire și speranță, enciclica *Lumen fidei* asimilează „munca prețioasă” efectuată de Papa emerit, care completase aproape Enciclica despre credință. La această „primă redactare” a documentului, Papa Francisc a adăugat contribuții ulterioare. „*Lumen fidei*”⁴⁹ („Lumina credinței”) este prima enciclică semnată de Papa Francisc și prin ea, se dorește revigorarea percepției pe care credința, o deschide pentru ca aceasta să fie mărturisită în unitate și integritate. Este așadar un simbol al unității în credință și al continuității mesajului transmis de magisteriul celor doi papi, „o cateheză la patru mâini a urmașilor lui Petru”, cum a descris-o Cardinalul Marc Ouellet, Prefectul Congregației vaticane pentru episcopi.

Textul parcurge istoria credinței creștine, de la chemarea lui Abraham și a poporului lui Israel până la învierea lui Isus și răspândirea Bisericii (capitolul 1, „Am crezut în iubire”), raportul dintre credință și rațiune (capitolul 2, „Dacă nu veți crede, nu veți înțelege”), rolul Bisericii în transmiterea credinței de-a lungul istoriei omenirii (capitolul 3, „Vă transmit ceea ce am primit”) și în fine aportul credinței în făurirea binelui comun (capitolul 4, „Dumnezeu pregătește pentru ei o cetate”), având drept încheiere o rugăciune către Sfânta Fecioară Maria, model de credință. Motivațiile care stau la baza documentului le găsim în introducere, fiind vorba despre recuperarea luminii credinței astfel încât ea să lumineze întreaga existență a omului și să îl ajute să distingă binele de rău. În epoca modernă, în special, credința se opune căutării, ea fiind văzută ca o iluzie, ca un salt în gol, care împiedică libertatea omului.

Credința nu vine de la sine, ci este un dar al lui Dumnezeu, ce trebuie hrănit și întărit. „Cine crede vede”, scrie Papa, pentru că lumina credinței vine de la Dumnezeu și este în măsură să ilumineze întreaga existență a omului: vine din trecut, din amintirea vieții lui Isus, dar vine și din viitor, pentru că ne deschide mari orizonturi.

⁴⁹ FRANCISC, Scrisoare enciclică *Lumen fidei*, Presa Bună, Iași, 2013.

Un punct esențial al enciclicei îl are tema despre evanghelizare. Cine s-a deschis iubirii lui Dumnezeu nu poate ține acest dar numai pentru sine, spune Pontiful. Precum o flacără se aprinde de la o altă flacără, tot astfel lumina lui Isus strălucește pe chipul creștinilor și se transmite din generație în generație, prin mărturisitori ai credinței. Legătura dintre credință și memorie este puternică pentru că iubirea de Dumnezeu unește toate timpurile și ne face să fim contemporani ai lui Isus. Mijlocul esențial prin care se poate transmite credința îl reprezintă Sacramentele, în primul rând Botezul, care ne amintește că credința trebuie să fie primită, în comuniune eclezială, pentru că nimeni nu se botează pe sine.

Credința ne ajută „să găsim modele” de dezvoltare care să nu se bazeze doar pe utilitate, dar care consideră creația ca pe un dar. Credința ne ajută, de asemenea, „să individualizăm forme juste de guvernare, în care autoritatea vine de la Dumnezeu și este în serviciul binelui comun, oferindu-ne posibilitatea iertării care conduce la depășirea conflictelor”. „Când credința dispăre există și riscul dispariției bazelor vieții”, amintește Papa Francisc.

Așadar, prin noile metode de evanghelizare înțelegem nu o evanghelie nouă, ci un zel nou, un impuls nou, un efort reînnoit de a duce evanghelia la toată făptura. Această evanghelizare este, de fapt, unica evanghelizare voită de Domnul: vestirea împărăției ce vine în Cristos, vestire eficientă, propusă prin cuvânt și fapte. Această evanghelizare nu se întrerupe niciodată, ea trece de la o generație la alta, este o vestire ce se reînnoiește mereu.

Vedem cu durere că astăzi multe națiuni europene și nu numai sunt creștine numai cu numele: în mare parte, cetățenii din aceste țări nu mai cred că Isus Cristos este singurul Domn și Mântuitor și că Biserica este instrument de mântuire, ducându-și viața departe de Cristos și de evanghelia lui. Cultura dominantă în aceste regiuni devine din ce în ce mai păgână. Creștinii sunt invitați să-și asume rolul de misionari pentru concetățenii lor. Deoarece situația este oarecum nouă, creștinii din țările secularizate se pot inspira în acțiunea lor misionară din comportamentul

misionarilor propriu-ziși sau *ad gentes*. Înainte de toate evanghelizarea trebuie să vorbească despre Dumnezeu, să proclame singurul Dumnezeu adevărat. Și aici trebuie să ținem cont de un aspect. Dumnezeu nu poate fi făcut cunoscut doar prin cuvinte. A-l proclama pe Dumnezeu înseamnă a introduce relația cu Dumnezeu: a învăța cum să ne rugăm. Rugăciunea este credința în acțiune. Și numai experimentând viața cu Dumnezeu apare dovada existenței sale. De aceea școlile de rugăciune, comunitățile de rugăciune sunt atât de importante. Există o complementaritate între rugăciunea personală (în camera fiecăruia, singur în fața lui Dumnezeu), rugăciunea paraliturgică în comun și rugăciunea liturgică. Știm că astăzi, evanghelizarea se face în mijlocul unei lumi păcătoase. De aceea, vestirea trebuie să fie pe măsura convertirii, adică, categorică, radicală și să folosească fapte și cuvinte convingătoare, așa cum ne învață Isus: *Adevăr, adevăr îți spun: dacă cineva nu se naște din apă și din Duh, nu poate să intre în împărăția lui Dumnezeu*” (In 3, 5). Convertirea înseamnă întoarcerea la Cristos, de aceea, tema centrală și permanentă a noii evanghelizări, ca și a evanghelizării propriu-zise, este Cristos.